

Конохова З.П.
к.е.н., доцент, доцент кафедри
економічної кібернетики та
маркетингового менеджменту
НТУ «ХП»

АСИМЕТРІЯ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНОЮ СИСТЕМОЮ

Центральним питанням багатьох теоретичних та практичних дискусій останніх років є питання ефективності ринкової економіки та роль держави у її забезпеченні. Формування інформаційної економіки та інформаційного суспільства актуалізувало проблему ефективного використання інформації при прийнятті економічних рішень, а також дослідження інформації як економічної категорії, визначення її ролі у функціонуванні економічної системи та управління нею.

Відомо, що аналіз об'єкта як системи передбачає опис його місця у системі вищого рівня, визначення елементів системи, їхніх характеристик, характеру та сили зв'язків між елементами, типу структури системи, визначення факторів, що впливають на неї, реакції системи на цей вплив, наявність чи відсутність механізму управління системою і т.ін. Усі перелічені явища та процеси продукують та транслюють сигнали про свою наявність, стан, характеристики. Ці сигнали сприймаються спостерігачем як дані про параметри досліджуваної системи та перетворюються на інформацію у тому випадку, якщо ці дані мають для спостерігача певну цінність. Цінними дані стають тільки у тому разі, якщо у результаті їхнього використання знімається невизначеність, тобто зменшується варіативність поведінки системи у процесі пристосування її до змін в оточуючому середовищі та підвищується її організованість.

Таким чином, дослідження будь-якої системи є процесом отримання, оброблення та аналізу інформації, характер та обсяг якої визначається метою, яку ставить перед собою дослідник.

Економічна система транслює різні види даних щодо аспектів свого функціонування. Вважається, що найбільш значущими є функціональний, морфологічний та інформаційний описи системи.

Функціональний опис відображає ієрархію системи, її параметри та перебіг процесів. Він дає можливість відповісти на питання, для чого призначена система. У більш широкому сенсі функціональний опис дозволяє оцінити значимість системи в її конкретній функції і вплив на зовнішнє середовище (зв'язки з іншими системами). При цьому

функція системи виконується, якщо процеси відбуваються та фіксуються у межах, поза якими система руйнується або радикально змінює свої властивості.

Морфологічний опис дає відповідь на питання про те, з яких елементів складається система. Він визначає глибину опису (вибір неподільного елемента, структури якого опис не торкається), композиційні властивості (спосіб об'єднання елементів в систему) і ефективність виконання функції, на яку впливають можливі спотворення і непередбачені втрати інформації. Таким чином, морфологічний опис відображає склад системи і зв'язки між її елементами, дозволяє зрозуміти структуру системи.

Інформаційний опис дає уявлення про обмін інформацією між частинами системи, системою та зовнішнім середовищем, дозволяє робити висновки про інформаційну впорядкованість системи. При цьому зазвичай визначають міру невизначеності (ентропію) або впорядкованості (негентропії) системи.

Аналіз економічної системи повинен базуватись на визначенні основних позицій, що характеризують систему. Серед них найважливішими, за нашою думкою, є наступні.

Первісний елемент економічної системи – це неподільний у межах даного дослідження об'єкт, що являє собою відокремлену єдність економічних ресурсів та особи, яка приймає рішення з їхнього використання.

Структуруючою складовою економічної системи є відносини власності (принаймні у розгортці «володіння-розпорядження-користування»). Оскільки більшість сучасних економічних систем розвинутих країн реально відокремлює «капітал-функцію» від «капіталу-власності» та структурує економічний простір переважно за відносинами розпорядження, первісні неподільні елементи економічної системи можна кваліфікувати як розпорядницькі центри.

Економічна система, таким чином, може бути визначена як зв'язана сукупність розпорядницьких центрів, що має емерджентні властивості.

Емерджентні властивості, як відомо, є результатом дії системоутворюючих чинників. Таким чинником в економічній системі є її функція - здатність до задоволення суспільних потреб навіть за умов зміни їх масштабу та різноманітності. Функція економічної системи реалізується на основі діяльності та взаємодії усіх розпорядницьких центрів, при чому загальний ефект системи більший за додаток ефектів усіх розпорядницьких центрів.

Свою функцію економічна система може виконувати різними способами, як у автоматичному режимі, тобто за рахунок саморегулювання, так і з використанням можливостей державного управління (регулювання економіки).

Управління в економічній системі має за мету підвищення ступеня її впорядкованості, що, у свою чергу, збільшує спроможність системи до задоволення суспільних потреб. Невід'ємною складовою процесу державного регулювання економіки, тобто управління економічною системою, є використання інформації, яку генерує системи та її складові.

Функціонування економічної системи забезпечується взаємодією її елементів, тому неможливе без генерування, сприйняття, аналізу та використання інформації усіма її елементами та суб'єктом управління.

Кожний елемент економічної системи сприймає інформацію про своє оточення від найближчого до глобального, якщо це є необхідним для його функціонування, а також транслює дані про своє існування, функціонування, основні характеристики в оточуюче середовище. Фактично будь-який зв'язок між елементами економічної системи опосередковується інформаційними потоками, а деколи ними ж і вичерпується.

Інформаційну природу має й вплив суб'єкта управління на елементи економічної системи та процеси, що у ній відбуваються. Будь-який управлінський процес можна представити як інформаційну взаємодію об'єктів, яка призводить до цілеспрямованої зміни режиму функціонування одного з них. Інтерактивність цієї взаємодії (зворотний зв'язок) забезпечує прийняття управлінських рішень, їх виконання та корегування.

Перебуваючи у системі, яка має перелічені вище характеристики, суб'єкт управління має справу з інформацією двох видів:

- інформація, що містить відомості про стан об'єкта управління (рухається переважно по каналах зворотного зв'язку, від об'єкта управління до суб'єкта);
- інформація що має управлінський зміст (містить опис нормативних уставлень, вказівки, директиви і т.ін.).

Суб'єкт управління перетворює перший вид у другий, тобто інформацію, що надходить від об'єкта, в інформацію, що має управлінський характер, використовуючи масив знань та алгоритми, притаманні саме йому.

Формування первісного елемента економічної системи історично здійснювалось разом з визріванням товарного господарства, товарного обміну (економіки ринкового типу). Розвиток поділу праці, її

спеціалізації та кооперації у процесі виробництва суспільного продукту, його розподілу та обміну актуалізували потребу в інформації стосовно якості, кількості, вартості, доступності, місцезнаходження товарів, обсягу потреб покупців, цін сировини та праці і т.ін. Збільшення кількості економічних суб'єктів у результаті поглиблення поділу праці призвело до вибухоподібного збільшення кількості актів обміну інформацією, для оцінки якої можна, на наш погляд, скористатися принципом, відомим як закон Меткалфа:

$$S_i = N^2 - N,$$

де S_i – кількість актів обміну інформацією в i -й системі;

N – кількість економічних суб'єктів, що обмінюються інформацією¹.

Збільшення кількості елементів (розпорядницьких центрів) в економічній системі призводить до підвищення ступеня зв'язаності системи, тобто її сталості, збереження структури та здатності до протистояння зовнішньому впливу. Таким чином створена мережа збільшує свою цінність та свій потенціал.

У процесі еволюції таких економічних систем ринок сформував механізм ціноутворення, який надавав виробникам інформацію щодо збільшення чи зменшення попиту на вироблюваний товар, не визначаючи причин цих змін. Інформація щодо ринкових цін визначала поведінку як виробників, так і покупців товарів, провокуючи ринкові коливання аж до настання економічних криз.

Ф.Хайек, представник неоліберального напрямку економічної думки, бачив найважливішою функцією ринку використання знань усіх членів суспільства та їхнє розповсюдження як підґрунтя для взаємного пристосування планів економічних агентів. «Ціле діє як єдиний ринок не тому, що кожен з його членів здатний оглянути усе поле діяльності, - пише Ф.Хайек, - а тому, що індивідуальне поле огляду кожного накладаються одне на одне так, що необхідна інформація через багатьох посередників передається усім» [2]. Тобто, поведінка економічних суб'єктів в ринковій економіці визначається інформацією, яка передається через ціновий механізм.²

¹ Закон вперше сформульований Дж.Гілдером у 1993 році та приписується Р.Меткалфу: «Чим більше мережа, тим вище цінність системи». Іншими словами, мережі здатні генерувати нову цінність[1].

² Звернемо увагу, що обмеження вільної конкуренції, розвиток монополістичних об'єднань, ринків олігополій та монополістичної конкуренції, очевидно, призвели і до пошкодження механізму передачі інформації між економічними суб'єктами, посиленню асиметрії

Структурною основою існування та функціонування такого механізму є приватна власність. Саме відносини власності є структуроутворюючим фактором будь-якої економічної системи.

Уставлене визначення власності як відносин між економічними суб'єктами з приводу привласнення матеріальних та нематеріальних об'єктів у сучасних умовах необхідно розглядати через розуміння того, що ці відносини виникають лише стосовно обмежених ресурсів або благ. Тобто, на нашу думку, відносини власності можна розглядати як дані про режим доступу до обмежених ресурсів або благ, які сприймаються та актуалізуються зацікавленими суб'єктами з метою використання або обміну та перетворюються у відповідну інформацію (переважно правового характеру). Під доступом тут розуміємо усю безліч можливих рішень щодо об'єкта, не обов'язково пов'язаних з фізичним впливом на нього. Таким чином задається уся матриця можливих взаємодій між тими, у кого немає доступу до того чи іншого об'єкта, і тими, кому він відкритий або відкритий частково.

Інформаційний опис категорії «власність» потребує висвітлення трьох її основних аспектів: структури самої категорії, її економічної та правової реалізації.

Структура категорії «власність» розгортається, як відомо, у дві складові: відносини між суб'єктом власності та її об'єктом, та відносини між суб'єктами з приводу об'єкта. Відносини між суб'єктом та об'єктом фактично можуть реалізуватися у двох формах: ставлення суб'єкта до об'єкта як до свого (привласнення), або як до чужого (відчуження). В обох випадках йдеться про уставлені та юридично закріплені дані щодо приналежності об'єкта власнику та відчуження усіх інших суб'єктів, у чому проявляється і друга складова категорії «власність». Поширена у суспільстві інформація щодо приналежності об'єкта певному суб'єкту визначає форми власності та механізми здійснення зв'язків між економічними суб'єктами з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних та нематеріальних благ.

Зв'язки між економічними суб'єктами з приводу привласнення або відчуження об'єктів власності реалізуються у певних діях, спрямованих на забезпечення економічної реалізації права власності шляхом отримання вигоди (прибутку, задоволення потреб і т.ін.). В

інформації та поширенню опортуністичних форм поведінки ринкових контрагентів. Результатом, поміж іншого, став неефективний розподіл економічних ресурсів, зловживання домінуючими ринковими позиціями і т.ін.

економічних системах ринкового типу вказані дії забезпечуються функціонуванням ринкової інфраструктури, яка водночас є мережею для передавання необхідної інформації та навіть сформувала специфічний ринок інформації, що має свої особливості.

Розгортка «володіння-розпорядження-користування» має розглядатися як основа для формування ресурсної (матеріальної), організаційно-технологічної та соціально-економічної структур економічної системи і є, на наш погляд, інформаційними комплексами, що відображають повний, неповний та частковий доступ до об'єкта власності. Інформація щодо панівних форм власності (тобто, як вказано вище, про режим доступу до обмежених ресурсів та товарів; відносини володіння) визначає соціально-економічну структуру системи, її тип (система чистого капіталізму, адміністративно-командна система, змішана економіка і т.ін). Інформація про форми організації взаємодії економічних ресурсів, тобто організаційні структури, яких вимагають технології, що використовуються у суспільному виробництві, відображує сутність організаційно-технологічної та ресурсної структур, актуалізує відносини розпорядження та користування ресурсами і результатами виробництва.

Інформаційна визначеність моделей розпорядження об'єктами власності формується у межах певної форми привласнення та забезпечує розподіл економічних ресурсів за організаційними утвореннями (підприємствами та організаціями, розпорядницькими центрами). Компонування ресурсів у розпорядницьких центрах визначається, насамперед, інформацією про ринкові позиції та перспективи аналогічних підприємств, або, при заснуванні нового бізнесу, - прогнозною інформацією, яка є результатом аналітичного оброблення первісних та вторинних даних, отриманих раніше. Варто зазначити, що у сучасних економічних системах, які кваліфікуються як постіндустріальні, лімітуючим фактором у процесі розподілу та перерозподілу економічних ресурсів та формування розпорядницьких центрів є саме інформація, а панівною соціальною групою все більш упевнено стають власники інформації³. У цьому зв'язку проблема дослідження інформаційних аспектів функціонування та розвитку економічних систем стає ще більш актуальною.

³ У попередніх індустріальних системах лімітуючим фактором виступав капітал, а панівною соціальною групою були власники капіталу.

Відносини власності, сформовані у певній економічній системі, є, на наш погляд, тією інформаційною оболонкою, у якій функціонують та розвиваються організаційно-технологічні та ресурсні структури, визначається характер зв'язків між економічними суб'єктами (розпорядницькими центрами), а також використовуваний механізм управління. Ці обставини визначають специфіку конкретної економічної системи а також видові властивості, що відображають її приналежність до певного класу систем.

Відносини власності юридично та інституційно закріплюються у комплексі прав власності, розподіл та захист (специфікація) яких складає обов'язкову умову формування цілісної, життєздатної, ефективної економічної системи. Проблема специфікації/розмивання прав власності активно обговорюється західними економістами (С.Пейович та Е.Ф'юрюбот вважають її ядром сучасної теорії фірми [3, р.47]), тому що саме через неї проявляються складні зворотні зв'язки між власністю та організацією економічної системи.

Специфікація прав власності, тобто юридичне встановлення інформації стосовно режиму доступу до обмежених економічних ресурсів та благ, належний захист цього режиму забезпечує формування сталого економічного середовища, зменшує його невизначеність та сприяє формуванню у індивідів стабільних очікувань щодо результатів їхніх дій або відносин з іншими економічними агентами.

Неповнота специфікації, що визначається західними теоретиками як «розмивання» (attenuation) прав власності, є суттєвою проблемою становлення та функціонування трансформаційних економік, де формуються специфічні економічні системи, в яких суб'єкт управління демонструє рентоорієнтовану поведінку. Цілеспрямоване «розмивання» прав власності є, на наш погляд, формою використання суб'єктом управління неповної та асиметричної інформації для досягнення власних цілей – отримання неправомірної вигоди.

Відомо, що рентоорієнтована поведінка – це спроба груп індивідів збільшити своє власне багатство, здійснюючи при цьому негативний внесок в чисте багатство суспільства. Це означає, що частина ресурсів не витрачається на зростання громадського добробуту, а використовується представниками цієї групи з метою отримання надлишку в вигляді ренти. Суспільство несе при цьому збитки двох видів: перший – це втрати внаслідок введення та економічної реалізації неефективних прав власності, другий - це скорочення обсягу громадського виробництва як результат непродуктивного

використання коштів (ресурси забезпечують отримання ренти). Часто ці збитки бувають більшими, ніж розмір можливої ренти.

Реалізуючи сценарій рентоорієнтованої поведінки, бюрократичний апарат перетворюється з інструменту реалізації урядової політики у самостійний суб'єкт соціальних відносин, інститут, що приватизує окремі структури і функції системи державного управління з метою отримання адміністративної ренти.

Інтереси бюрократії як корпоративної групи, націленої на здобування ренти, принципово суперечать інтересам суспільства. Бюрократія не просто привласнює не призначену їй частку громадського продукту, але, домагаючись адміністративної ренти, дезорганізує процеси державного управління, що призводить до непропорційно великих втрат громадських ресурсів.

Основою для отримання адміністративної ренти є інституційна невизначеність, що дозволяє чиновнику довільно трактувати законодавчі норми, вибірково їх застосовувати, приймати волюнтаристські рішення і т.і. Така інституційна невизначеність являє собою прояв асиметрії адміністративно-правової інформації і обмеження доступу до неї для певних груп економічних суб'єктів [4].

Порушуючи нормальний порядок державного управління, подібна невизначеність серйозно ускладнює економічну діяльність. З причин недосконалості, спотворення і неповноти доступної інформації частина учасників ринку виходять з нього, прагнучи уникнути ризиків. Однак чиновники, рухомі прагненням до адміністративної ренти, схильні продукувати зазначену інституційну невизначеність як основу для корупційної діяльності, і не зацікавлені в нормалізації процесів державного управління, оскільки такий розвиток подій підриває можливості отримання корупційних доходів.

Трансформація економічної системи України супроводжується і розвитком механізмів отримання перехідної ренти, яка виникає в процесі модернізації (трансформації) тих або інших інститутів, і реалізується в отриманні певними соціальними групами ексклюзивних вигод від проміжного стану інституту між старою і новою моделями. Наприклад, тимчасовий конфлікт між старими і новими нормами або невизначеність правової ситуації, що виникає в процесі переходу, можуть експлуатуватися агентами у своїх цілях за рахунок можливості власного трактування протиріч або невизначеностей.

Таким чином, в бюрократичних структурах, описуваних моделлю «принципал-агент», виникає адміністративна рента як результат використання ефекту асиметрії інформації, який створює можливість опортуністичної поведінки чиновників, що експлуатують цей ефект. У

сучасної України на цю пору сформована транзиторна модель взаємодії політиків і бюрократів, яка характеризується політико-правовою безкарністю чиновника, який вже вийшов з-під нагляду авторитарної держави, але ще не контрольований сильним громадянським суспільством і демократичною державою.

Стійке самовідтворення цієї моделі є неможливим без створення відповідних умов шляхом встановлення потрібних «правил гри», безкарності порушення діючих правил або розподілу неформальних прав на порушення правил. Тобто умови для отримання адміністративної ренти формуються на підставі державної монополії, що створює, у свою чергу, можливості для отримання ренти політичної. Об'єктивна політична рента, процес отримання якої контролюється і обмежується суспільством, не призводить зазвичай до формування стійких комплексів зв'язків всередині політичної і економічної систем. Однак якщо політичне керівництво країни свідомо використовує можливості отримання політичної ренти і штучно створює умови для її виникнення і збільшення, тобто демонструє рентоорієнтовану поведінку, виникає, підтримується і самовідтворюється конфігурація інституційної пастки, що спостерігається у сучасній Україні.

Ускладнює ситуацію те, що рентоорієнтована поведінка політичного керівництва держави розглядається ним як така, що є природною і загальноприйнятною у межах домінуючої в суспільстві системи неформальних інститутів.

Створення системних умов для отримання політичної ренти фактично означає формування в межах національної економіки двох економічних систем, що функціонують на різних засадах. «Владна» економічна система, використовуючи національні економічні ресурси, забезпечує процес створення політичної ренти безпосередньо, формуючи пільгові умови функціонування підприємств, що належать членам олігархічних кланів, санкціонує зверху вниз доступ до всіх видів ренти. «Ринкова» складова економічної системи може існувати в режимах легальної економіки, якщо підприємства не афілійовані з владною вертикаллю, та економіки позалегальної, елементи якої можуть функціонувати в неофіційній, фіктивній або кримінальній формі. При цьому режим існування національної економіки визначається політичним керівництвом, що постійно маніпулює правилами гри, підтримуючи ненадійність і невизначеність прав власності.

Реалізується встановлений режим бюрократичними структурами таким чином, що легальне функціонування бізнесу (особливо дрібного

і середнього) максимально утруднене, так що його існування в ринку можливо тільки за умов скорочення фактичних витрат за рахунок втечі від оподаткування і здійснення витрат подолання адміністративного бар'єру, що мають форму корупційних платежів. Таким чином, корупційні платежі фіксують «вузли контакту» між «владною» та «ринковою» економічними системами в межах національної економіки, вказуючи додаткове русло перерозподілу ресурсів. Зрозуміло, що боротьба з корупцією без абсолютного виключення політичної і жорсткого обмеження адміністративної рент не може бути ефективною, оскільки являє собою спробу подолання наслідків без усунення причини.

Механізм створення, пошуку і отримання політико-адміністративної ренти базується, як зазначалося вище, на експлуатації ефекту асиметрії інформації, що виявляється практично на усіх етапах прийняття і реалізації політичних рішень у сучасній Україні.

Відомо, що процес розроблення і здійснення політичних рішень в області економіки характеризується наявністю лагової структури, відбиває особливості кожного з етапів формування і проходження політичного рішення та його інформаційного забезпечення. Виділяється, принаймні, п'ять видів лагів.

Лаг визнання (розпізнавання) - час, необхідний для визнання політиками самого існування проблеми регулювання і оцінки її невідкладності. Вважається, що величина цього лага певною мірою залежить від стану економічної науки, її ролі у прийнятті політичних рішень, компетентності політиків. Однак необхідно мати на увазі й здатність (і готовність) керуючого суб'єкта сприймати вхідні сигнали економічної системи (дані), отримувати з них інформацію, необхідну для рішення проблем економіки в цілому, підвищення рівня добробуту суспільства. Але система інтересів керуючого суб'єкта в сучасних умовах суперечить економічним інтересам суспільства, тому сигнали економічної системи сприймаються тільки тією мірою, якою вони важливі для реалізації інтересів керуючого суб'єкта. Крім того, слід враховувати можливість спотворення даних (умисне і ненавмисне), необхідність їх аналізу в комплексі з іншими масивами даних, прогнозування можливих сценаріїв розвитку ситуації без державного втручання і т.п. Структури, відповідальні за інформаційне забезпечення прийняття політичних рішень, часто демонструють своєрідну опортуністичну по відношенню до суспільства поведінку, оскільки налаштовані на реалізацію інтересів груп осіб, що приймають рішення. Таким чином, отримання об'єктивної інформації про стані економічних процесів в прийнятті політичних рішень не є постійним

процесом, оцінка інформації не виходить з інтересів суспільства в цілому, а здійснюється лише з позицій можливості отримання ренти або створення умов для її формування.

Лаг рішення - час між визнанням наявності проблеми і прийняттям політичного рішення про запуск відповідних регулюючих механізмів. В Україні цей лаг досить великий з причин вкрай млявої реакції уряду на події, що відбуваються в економіці. Це частково пояснюється бюрократизацією систем управління, але переважно – прагненням зберегти незмінну систему отримання політико-адміністративної ренти. Горезвісна «забюрократизованість» прийняття рішень українською владою фактично являє собою «глушіння» інформаційного сигналу, що формує асиметричну конфігурацію інформаційного потоку і часто призводить до його затухання. У результаті визнання проблеми не супроводжується прийняттям рішення про запуск механізмів її подолання, а має три можливих результати: перший - проблема загострюється і в надалі набуває характеру катастрофи; другий - формується ситуація «стояння» проблеми; третій – проблема оголошується несуттєвою. Всі три варіанти створюють умови для отримання політичної ренти групами владних акторів, перш за все – за рахунок формування характерних інформаційних потоків, які забезпечують отримання ренти.

Лаг початку дії (між моментом прийняття рішення і початком конкретних дій державних служб, відповідальних за його здійснення). Його величина залежить від того, наскільки ефективно працює державна машина, як налагоджено взаємодію її окремих ланок. В рамках цього лагу спостерігається сценарій, аналогічний тому, що реалізується в межах лагу рішення, з тією лише різницею, що тут створюються умови для отримання адміністративної ренти.

Проміжний лаг, величина якого визначається внутрішньою побудовою інструментів економічної політики, а також швидкістю і ефективністю реагування економічних суб'єктів на зміну умов функціонування. У межах даного лагу найбільш яскраво проявляються можливості використання інформаційної асиметрії для отримання політико-адміністративної ренти. Наявність асиметрії інформації спотворює відносини, що складаються між суб'єктами господарювання і держструктурами, таким чином, що можлива поява протиріч, проявів опортунізму одного учасника по відношенню до іншого, порушення контрактних відносин і невиконання обіцянок.

Саме на цій стадії відбувається зазвичай прийняття економічним суб'єктом рішення про перехід до позалегального сценарію ведення

бізнесу. При цьому підприємець змушений платити так звану «ціну позалегалності», що складається з наступних основних видів витрат:

- витрати ухилення від легальних санкцій,
- витрати трансферту доходів,
- витрати ухилення від податків і нарахувань на заробітну плату,
- витрати відсутності легально зафіксованих прав власності,
- витрати неможливості використання контрактної системи,
- витрати винятковості двобічного характеру позалегальної угоди,
- витрати доступу до позалегальних процедур розв'язання конфлікту.

Інформаційна асиметрія поглиблюється і внаслідок використання чиновниками бюрократичних процедур і правил, які є малозрозумілими та часто невідомими суб'єктам бізнесу. В результаті кожне відомство стає монополістом в області «дозвільної» системи організації будь-якої діяльності, створюючи адміністративні бар'єри, подолання яких обумовлює зростання транзакційних витрат взаємодії економічних і владних суб'єктів.

Лаг впливу - час, протягом якого параметри мети макроекономічної політики реально відчувають вплив зміни параметрів інструменту. Величина цього лагу визначається конструкцією економічного механізму, що пов'язує мету та інструмент, а також ступенем його інерційності. Взаємна суперечливість інструментів державного регулювання економіки, вибірковість їхнього застосування істотно зменшують ефективність функціонування економічної системи, посилюючи об'єктивну асиметрію інформації, внутрішню притаманну ринковим відносинам, та асиметрію суб'єктивну, що формує середовище, яке забезпечує створення політико-адміністративної ренти і відтворює інституційну пастку для української економіки.

Інституційна пастка являє собою вбудовану в економічну систему стійку самовідтворювану конфігурацію прямих та зворотних (позитивних) зв'язків, функціонування яких суперечить вимогам ефективності функціонування системи в цілому. У сучасній Україні можна говорити про системний характер інституційної пастки, що проявляється у формуванні специфічної інституційної матриці суспільства, яка має властиву їй структуру прав власності та політичну систему. Саме характер інституційної матриці визначає особливості функціонування економічної системи України та управління нею.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Ф.Холмс. Золото, биткоин и закон Меткалфа [Электронный ресурс]. - Режим доступа:
<https://coinspot.io/cryptocurrencies/zoloto-bitcoin-i-zakon-metkalfa>.
- 2.Хайек Ф.А. Дорога к рабству/ Пер. с англ. М.: Новое издательство, 2005. — 264 с.
- 3.The economics of property rights. Ed. by Furuboth E. G., Pejovich S. - Cambridge, 1974.
- 4.Дж.Стиглиц. Асимметрия информации и экономическая политика [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [www.project-syndicate.org /commentary/asymmetries-of-information-and-economic-policy/russian#TgX6PEO zkVY51653.99](http://www.project-syndicate.org/commentary/asymmetries-of-information-and-economic-policy/russian#TgX6PEO zkVY51653.99).